

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ РОЗРОБЛЕННЯ ДОКАЗОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

У статті проведено теоретичний аналіз сутності доказової державної політики в галузі освіти. Встановлено, що на сьогодні доказова політика не має усталеного визначення, втім глибинний аналіз дозволив виокремити два основні підходи до визначення сутності доказової політики: (1) стійка політика розроблення й обґрунтування державних рішень на базі емпіричних даних, зібраних і проаналізованих за допомогою наукових методів; (2) природна суб'єктивність доказової політики. Визначено, що доказова державна політика (або доказовий підхід до розроблення державної політики) є важливим інструментом підвищення якості сучасного державного управління в світовій і європейській практиці. Він передбачає вироблення політики або відповідних програм державного управління на підставі обґрунтованих даних (наприклад, результатів наукових, науково-практичних та емпіричних досліджень, експертних опитувань та опитувань громадської думки, статистичних даних, прикладів із закордонного досвіду тощо). Утім, зараз такий підхід не віднаходить повноцінного застосування в Україні, оскільки часто процес ухвалення політичних рішень недостатньо відкритий та інклюзивний. Доведено, що основною перевагою доказової політики в галузі освіти є те, що вона не політично заангажована, а прагматична, науково обґрунтована, емоційно нейтральна та неупереджена, заснована на аналітичних дослідженнях високої якості. Застосування методології та інструментарію доказової політики в галузі освіти дає змогу істотно знизити ризики реалізації нових політик. Реалізуючи доказовий підхід, можна підвищити рівень довіри суспільства до влади, вивести процес вироблення політик на новий, якісно високий рівень, що позитивно вплине на розвиток держави загалом. Інструментарій доказової політики в галузі освіти дає змогу отримати аргументовану відповідь на поставлені запитання та довести, що обраний варіант політики буде дієвим та успішним у певний проміжок часу.

Ключові слова: державна політика, освіта, доказовий підхід.

В. Д. ФИЛИПОВА

Херсонский национальный технический университет

ORCID: 0000-0002-8476-3341

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ РАЗРАБОТКИ ДОКАЗАТЕЛЬНОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье проведен теоретический анализ сущности доказательной государственной политики в области образования. Установлено, что на сегодня доказательная политика не имеет устоявшегося определения, впрочем глубинный анализ позволил выделить два основных подхода к определению сущности доказательной политики: (1) устойчивая политика разработки и обоснования государственных решений на базе эмпирических данных, собранных и проанализированных с помощью научных методов; (2) естественная субъективность доказательной политики. Определено, что доказательная государственная политика (или доказательный подход к разработке государственной политики) является важным инструментом повышения качества современного государственного управления в мировой и европейской практике. Он предполагает выработку политики или соответствующих программ государственного управления на основании обоснованных данных (например, результатов научных, научно-практических и эмпирических исследований, экспертных опросов и опросов общественного мнения, статистических данных, примеров из зарубежного опыта и т.д.). Впрочем, сейчас такой подход не находит полноценного применения в Украине, поскольку часто процесс принятия политических решений недостаточно открыт и инклюзивный. Доказано, что основным преимуществом доказательной политики в области образования является то, что она не политически ангажированный, а прагматичная, научно обоснованная, эмоционально нейтральная и объективная, основанная на аналитических исследованиях высокого качества. Применение методологии и инструментария доказательной политики в области образования позволяет существенно снизить риски реализации новых политик. Реализуя доказательный подход, можно повысить уровень доверия общества к власти, вывести процесс выработки политик на новый, качественно высокий уровень, что положительно повлияет на развитие государства в целом. Инструментарий доказательной политики в

области образования позволяет получить аргументированный ответ на поставленные вопросы и доказать, что выбранный вариант политики будет действенным и успешным в определенный промежуток времени.

Ключевые слова: государственная политика, образование, доказательный подход.

V.D. FILIPPOVA

Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0002-8476-3341

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR DEVELOPING AN EVIDENCE STATE POLICY IN THE AREA OF EDUCATION

The article provides a theoretical analysis of the essence of evidence-based state policy in the field of education. It has been established that today the evidence-based policy does not have an established definition, however, in-depth analysis allowed us to single out two main approaches to defining the essence of evidence-based policy: (1) a sustainable policy of developing and justifying government decisions based on empirical data collected and analyzed using scientific methods; (2) the natural subjectivity of evidence-based politics. It was determined that evidence-based public policy (or evidence-based approach to the development of public policy) is an important tool for improving the quality of modern public administration in world and European practice. It involves the development of policies or relevant programs of public administration based on sound data (for example, the results of scientific, scientific, practical and empirical studies, expert surveys and opinion polls, statistical data, examples from foreign experience, etc.). However, now this approach is not being fully applied in Ukraine, since often the political decision-making process is not sufficiently open and inclusive. It has been proven that the main advantage of evidence-based education policy is that it is not politically biased, but pragmatic, scientifically grounded, emotionally neutral and objective, based on high quality analytical research. The use of the methodology and tools of evidence-based policy in education can significantly reduce the risks of implementing new policies. By implementing the evidence-based approach, it is possible to increase the level of public confidence in the authorities, to bring the policy-making process to a new, qualitatively high level, which will have a positive effect on the development of the state as a whole. An evidence-based education policy toolkit allows you to get a reasoned answer to the questions posed and prove that the chosen policy option will be effective and successful in a certain period of time.

Key words: public policy, education, evidence-based approach.

Постановка проблеми

Здебільшого сьогодні процес формування та реалізації державної політики в галузі освіти України обмежується відповіддю на запитання: що відбувається; чому; що робити. Часто не існує чіткого розуміння як треба робити, хто буде робити, як підтверджувати прогнозами наслідки дій державної політики. Крім того, недостатньо зрозумілим іноді є те, у які терміни, за рахунок яких ресурсів та задля досягнення яких цілей і цінностей провадиться політика, які параметри її розвитку, на які чутливі чинники і умови буде реагувати політика, які потрібно застосувати інструменти і як визначати результативність її дій. Проте, як очевидно, відповіді саме на ці запитання складають сутність розроблення державної політики як управлінського завдання, а сама політика набуває характеру відповідальних управлінських дій, здатних по суті вирішувати проблеми суспільства і держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Важливими для розкриття питання формування державної політики в галузі освіти є результати вітчизняних і зарубіжних досліджень [1-27]. Однак, попри безперечну наукову та практичну значущість результатів наукових розвідок, слід звернути увагу на те, що окремі позиції досі залишаються недостатньо опрацьованими, зокрема питання застосування доказової політики в процесі формування державної політики в галузі освіти.

Формулювання мети дослідження

Виходячи з вищесказаного, метою нашої статті є визначення методологічних принципів формування доказової державної політики в галузі освіти України.

Викладення основного матеріалу дослідження

Останнім часом у багатьох зарубіжних країнах поширився новий тренд у сфері вдосконалення державного управління – розроблення доказової державної політики (Evidence-based policymaking або Evidence-based policy), що передбачає потребу обґрунтування обраних альтернатив регулювання доведеними результатами наукових досліджень. Такий підхід передбачає обґрунтування запропонованих варіантів державного регулювання за допомогою результатів наукових досліджень, науково обґрунтованих фактів і широкої доказової бази. Учені вважають, що застосування «доказового підходу» покликане підвищити якість державного управління, подолати суб'єктивізм й ідеологічну

заангажованість розробників заходів та інструментів державної політики [1].

На нашу думку, використання доказового підходу в процесі формування та реалізації державної політики в галузі освіти є одним із ключових чинників переходу до нової моделі державного управління розвитком системи освіти в Україні.

Нині в центрі уваги науковців перебуває думка, що доказова державна політика (або доказовий підхід до розроблення державної політики) є важливим інструментом підвищення якості сучасного державного управління в світовій і європейській практиці [2]. Він передбачає вироблення політики або відповідних програм державного управління на підставі обґрунтованих даних (наприклад, результатів наукових, науково-практичних та емпіричних досліджень, експертних опитувань та опитувань громадської думки, статистичних даних, прикладів із закордонного досвіду тощо) [3]. Утім, зараз такий підхід не віднаходить повноцінного застосування в Україні, оскільки часто процес ухвалення політичних рішень недостатньо відкритий та інклюзивний. Водночас, упровадження принципів доказової державної політики до процесу ухвалення політичних рішень може підвищити якість формування та реалізації державної політики в галузі освіти України.

Принагідно зазначимо, що думка про потребу вироблення політичних рішень на підставі доказів не є новою. Розроблення політики, заснованої на доказах, офіційно затверджено в законодавстві Європейського Союзу як методологічний підхід до розроблення законопроектів [4]. Прикладом країни з «кращою практикою» розроблення доказової політики є Велика Британія. Основні функції з виконання досліджень у межах доказової політики покладено на Раду з економічних та соціальних досліджень (Economic and Social Research Council) – позавідомчу урядову організацію. При ній діє Центр доказової політики Великої Британії (UK Centre for Evidence Based Policy) [5], що включає в себе роботу національного координаційного центру та семи його підрозділів. Метою цього Центру є сприяння науковому обміну між політичними колами, розробниками законопроектів та дослідниками. У роботах, присвячених дослідженню доказової політики Великої Британії, автори наголошують на потребі посилення взаємодії між науково-дослідними колами та розробниками заходів регулювання, а також на потребі створення стимулів, що спонукають до використання доказів [6].

Для реалізації доказової політики у Великій Британії використовують широкий комплекс інструментів: оцінювання регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessment); оцінювання впливу гендерних аспектів: рамки для обліку гендерної проблематики (Gender Impact Assessment: a framework for gender mainstreaming); посібник зі створення сталої стратегії (Strategy Survival Guide), Пурпурову Книгу: посібник з оцінки політики (Magenta Book: Guidance notes on Policy Evaluation), Зелену Книгу: аналіз та оцінка діяльності центральної влади (Green Book: appraisal and evaluation in Central Government), посібник з міжнародних порівнянь при розробленні політики (International Comparisons in Policy Making Toolkit), посібник з оцінки потреб суспільства (Concern Assessment Tool); Стандарти підвищення якості досліджень (Improving Standards of Qualitative Research) тощо [7].

Сполучені Штати Америки почали використовувати доказовий підхід до розроблення публічної політики на початку 2000-х років, і на цей час йому надається увага на найвищому державному рівні. Так, у березні 2016 року спеціальною законом було засновано Комісію США з доказового розроблення політики (The US Commission on Evidence-Based Policymaking) [8], завданнями якої є пошук шляхів посилення доказового підходу в роботі уряду США і вивчення того, яким чином дані, що збираються державою, можуть бути використані для вдосконалення державних програм. До складу Комісії за призначенням Президента США ввійшли 15 учених та експертів з провідних університетів й авторитетних аналітичних центрів, а також представники Сенату США. У вересні 2017 року Комісія подала Конгресу і Президенту США свій підсумковий звіт «Перспективи доказового розроблення політики» (Promise of Evidence-Based Policymaking) [9], у якому було сформульовано основні принципи, на яких має базуватися національна доказова політика. У межах цих принципів було рекомендовано низку заходів, що дозволяють більш ефективно і безпечно використання даних при розробленні урядових програм і політик. Зокрема, автори звіту рекомендують створити Національну безпекову службу даних (National Secure Data Service) – сервіс, що забезпечує доступ до даних на принципах транспарентності і конфіденційності; підтримати роботу Служби необхідними змінами в законодавстві і практиці; забезпечити включення зібраних державою даних до національної статистики тощо [9].

На рівні Європейського Союзу доказовий підхід також отримав відповідне визнання і закріплення. Він декларується при розробленні європейської політики в різних сферах (культура, екологія, робота з молоддю, освіта та ін.). Для його посилення в межах Європейської комісії було створено так званий «механізм наукового консультування» (Scientific Advice Mechanism) – група високого рівня (High Level Group) [10]. Завданням групи є надання Європейській комісії високоякісних своєчасних незалежних консультацій, заснованих на найбільш надійних публічно доступних обґрунтованих даних. Група високого рівня керується принципами ефективності, результативності, незалежності та прозорості та доповнює роботу інших інститутів, що здійснюють наукове консультування Європейської комісії. До її складу входять 7 провідних європейських учених, що

представляють різні наукові галузі.

Утім, на сьогодні доказова політика не має усталеного визначення, глибинний аналіз дозволить нам виокремити два основні підходи до визначення сутності доказової політики. Одна частина наукового співтовариства схиляється до того, що це стійка політика розроблення й обґрунтування державних рішень (наприклад, законів) на базі емпіричних даних, зібраних і проаналізованих за допомогою наукових методів. Інші дослідники наголошують на природній суб'єктивності доказової політики. Наукові дослідження спільно з іншими більш традиційними аргументами (опитування громадської думки, фінансові дані, оцінка попередньої політики) просто збільшують можливість просування пропонованих політиками рішень. Таким чином, політичний процес уявляється свого роду базаром, де продавці (політики) пропонують продукти (державні рішення) з «науково доведеною ефективністю» [11]. Відповідно, доказова політика безпосередньо залежить від якості двох критеріїв.

По-перше, це докази, що самі по собі можуть бути як якісними, так і ні. При цьому слід звернути увагу, що докази, які використовуються в межах доказової політики, прийнято розподіляти на три групи: докази, отримані в результаті наукового експерименту (результати наукових досліджень, пілотних проєктів, статистичні й кількісні дані, результати використання групи методів BigData («великі дані»; дані, отримані на основі вивчення громадської думки (результати опитувань громадської думки, результати фокус-груп і т.ін.); відомості з неофіційних джерел (думки окремих експертів і чиновників, практичний досвід осіб, які ухвалюють рішення тощо) [12].

По-друге, це, власне, політика як процес ухвалення державних рішень, що може бути як відкритою, так і закритою.

Розглядаючи методологію, учені висловлюють думку, що який би аналітичний підхід не було обрано, він має давати змогу правильно розглянути характер проблеми та різноманітні варіанти дій у сфері політики. Науково доведено існування низки методологій доказової політики, водночас усі вони мають спільні характеристики: перевіряють теорію про те, чому політика буде ефективною та які саме наслідки політики слід зберігати, якщо вона буде реалізована успішно; відповідають на запитання: що відбулось би, якби політика не була реалізованою? включають певні виміри впливу (зокрема, кількісні), що містять оцінки того, як відрізняються наслідки залежно від різних груп та «міри» політики; розглядають як безпосередні, так і опосередковані впливи, що виникають через політику (часто опосередковані впливи, що суттєво можуть бути найбільш вагомими); націлені на уникнення помилок, що можуть виникнути в результаті особистого вибору або інших джерел упередженості; відокремлюють невизначеності та міри контролю для інших неполітичних чинників, що можуть вплинути на результат; повинні мати можливість бути протестованими та, в ідеалі, такими, що можуть бути відтворені третьою стороною [13].

Загальний алгоритм доказової політики складається з таких етапів:

1. аналіз процесу реалізації та результатів досліджуваного проєкту;
2. горизонтальний і вертикальний пошуки ;
3. верифікація результатів через утілення чотирьох стратегій: «Передсмертної» (The Pre-mortem), «Мислити перспективно» (Thinking Step-by-Step), «Мислити ретроспективно» (Thinking Backwards), «Як це працює. Завдяки чому?» (It works. By Means of What?) [14].

Розглянемо більш докладно кожен з етапів на прикладі розроблення доказової політики в галузі освіти.

Етап 1. Аналіз процесу реалізації та результатів проєкту, досвід проведення якого можливо адаптувати для вирішення цілей розвитку галузі освіти. Під проєктом у нашому випадку розуміється реформа, державне регулювання, механізми державного управління в галузі освіти, державні програми розвитку галузі – тобто організаційно оформлена послідовність об'єднаних спільною метою заходів, що мають відповідну ресурсну базу для реалізації державної політики в галузі освіти. При цьому важливо відзначити, що обраний проєкт (може бути і зарубіжний досвід) повинен відповідати таким критеріям: (1) він повинен бути успішно завершеним та (2) інформація про хід його реалізації повинна бути доступною для аналітиків.

Етап 2.1. Проведення горизонтального пошуку, що включає в себе пошук підтримувальних чинників, потрібних для успішної реалізації проєкту розвитку галузі освіти. Такі чинники є певними умовами, що мають обов'язково бути наявними для успішної реалізації конкретного проєкту. Наприклад, формування нового бачення перспектив професії, привабливості професійної кар'єри, престижності здобуття освіти в Україні потребує запровадження спеціальної моделі державної підтримки здобуття фахової освіти [15]. Підтримувальними чинниками тут можуть бути: підтримка з боку держави: модернізація вищої, фахової передвищої освіти за дефіцитними спеціальностями; розроблення і затвердження галузевої рамки кваліфікацій; професійних стандартів; стандартів вищої освіти на основі професійних стандартів; порядку присвоєння професійної кваліфікації працівника; положення про підвищення кваліфікації працівників тощо; розроблення сучасної моделі фахівця; готовність закладів вищої освіти і закладів післядипломної освіти розробляти нові і модернізувати чинні освітні програми

відповідно до сучасних потреб; наявність студентів, готових залишитися працювати в своєму регіоні; визначення перспективних шляхів неперервного професійного розвитку та підвищення кваліфікації працівників тощо. При цьому, на зазначеному етапі важливо також відповісти на такі запитання: Як вплине на процес реалізації та результати проекту відсутність або недолік будь-якого з підтримувальних чинників? Чи є проект складовою інших проектів у цій сфері? Чи є інші проекти, реалізацію яких націлено на той же результат? Як невдача в реалізації вплине на успіх інших проектів у цій сфері?

Етап 2.2. Проведення вертикального пошуку, під яким мається на увазі перехід на такий рівень абстракції, що дозволить пов'язати дві розглянуті ситуації (успішної практики та реального стану). Важливим завданням у межах здійснення вертикального пошуку є обґрунтування тотожності каузальних ролей: ролі, яку відіграла проведена політика в минулому, і тієї ролі, яку вона буде відігравати нині. На цьому етапі важливо чітко сформулювати проблему і довести, що вона справді є проблемою, що тягне за собою певні негативні наслідки для розвитку галузі освіти. Крім того, проблему мають усвідомлювати (відчувати її тиск) і суб'єкти її розв'язання, і стейкхолдери, і бенефіціари. Методом, що сприяє досягненню розуміння повної картини проблеми може бути метод «дерева проблем». Отже, вертикальний пошук допомагає знизити вірогідність помилок шляхом формулювання гіпотези, що має поєднувати результати успішних практик і реального стану галузі освіти.

Етап 3. Верифікація результатів. Головне завдання цього етапу – використовуючи чотири стратегії уточнити виявлені підтримувальні чинники розвитку галузі освіти й загальний алгоритм реалізації проекту для підвищення ймовірності успіху реалізації нової державної політики в галузі освіти. На цьому етапі часто виявляються невраховані раніше особливості, неправильно поставлені завдання, що не корелюються з головною метою, і зайві заходи, витрати на які ні до чого не призводять.

Так, для здійснення «Передсмертної стратегії» слід уявити, що нова політика не спрацювала і призвела до найтяжчих наслідків розвитку галузі освіти в цілому. Потрібно визначити, що саме пішло не за прогнозованим сценарієм розвитку і з яких причин. «Передсмертна стратегія» допомагає виявити додаткові підтримувальні чинники, що потрібні для успішної реалізації проекту.

Реалізація стратегії «Мислити перспективно» передбачає складання покрокової програми здійснення проекту (дорожньої карти), у якій має бути віддзеркалено основні етапи, ресурси та відповідальні особи. Ця стратегія дозволяє розставити коригувальні чинники в потрібній послідовності і віддзеркалити, які умови повинні бути задоволені для досягнення позитивного результату, а головне – продумати весь процес повністю [17]. Якщо стратегія «Мислити перспективно» являє собою покроковий процес, спрямований із сьогодення в майбутнє, то стратегія «Мислити ретроспективно» – це погляд з майбутнього в сьогодення. У межах здійснення другої стратегії потрібно «прожити» весь алгоритм, вироблений у межах першої стратегії, й оцінити, наскільки результати його реалізації будуть сприяти вирішенню головного завдання майбутнього проекту [17].

Стратегія «Це працює. Завдяки чому?» передбачає розгляд ще одного успішного проекту в обраній сфері для того, щоб додатково обґрунтувати майбутній успіх пропонованого варіанта політики. По суті, реалізація цього етапу дозволяє уточнити набір підтримувальних чинників, що потрібні для успіху нового проекту [17]. При цьому важливо зазначити, що на означеному етапі слід концентруватися не лише на чинниках успіху, але і на тих умовах, через які обрана політика не спрацює навіть за наявності всіх підтримувальних чинників.

Однак, у низці теоретичних праць широко обговорюються методологічні проблеми доказової політики, серед яких: розрив між теоретичними положеннями та їх реалізацією на практиці; неналежне використання статистичних даних; недосконалість доказової бази; суперечності між результатами для окремого прикладу та кращими практиками; відсутність розуміння того, як конкретно працює політика та що саме потрібно доводити тощо. Утім, ми спираємося на те, що наукові дослідження нині мають «узяти гору» над політичним популізмом і саме тому, говорячи про державну політику в галузі освіти, акцент робиться на доказовій державній політиці.

Висновки

Отже, аналіз, проведений вище, доводить, що на сьогодні актуальним стає розроблення доказової державної політики в галузі освіти, в інноваційних методах її діагностики, прогнозуванні майбутнього й оцінки ризиків, заснованих на адекватних наукових моделях. Перевагою доказової політики в галузі освіти є те, що вона не політично заангажована, а прагматична, науково обґрунтована, емоційно нейтральна та неупереджена, заснована на аналітичних дослідженнях високої якості. Застосування методології та інструментарію доказової політики в галузі освіти дає змогу істотно знизити ризики реалізації нових політик. Реалізуючи доказовий підхід, можна підвищити рівень довіри суспільства до влади, вивести процес вироблення політик на новий, якісно високий рівень, що позитивно вплине на розвиток держави загалом. Інструментарій доказової політики в галузі освіти дає нам змогу отримати аргументовану відповідь на поставлені запитання та довести, що обраний варіант політики буде дієвим та успішним у певний проміжок часу. Упродовж останнього року в багатьох міністерствах

з'явилися директорати, що покликані вести політику, засновану на аналізі та доказовому ухваленні рішень. Фахівці з реформ, які прийшли працювати до цих директоратів, мають відшукувати найкращі сценарії розвитку галузей, реалізуючи в тому числі інструментарій доказової державної політики.

Список використаної літератури

1. Marchi G. De, Lucertini G., Tsoukias A. From Evidence-Based Policy Making to Policy Analytics. 2012. In: *Working Papers*. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00875488/document>.
2. Волошинская А.А., Комаров В.М. Доказательная государственная политика. РАНХиГС при Президенте Российской Федерации. URL: <http://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/rnp/ppaper/mak2.pdf>.
3. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с.
4. European Commission, Directorate-General for Research. Scientific evidence for policy-making, 2008.
5. ESRC UK Centre for Evidence Based Policy <https://www.researchcatalogue.esrc.ac.uk/grants/H141251005/read>.
6. Sophie Sutcliffe and Julius Court. Evidence-Based Policymaking: What is it? How does it work? What relevance for developing countries? 2005.
7. Saltelli A., Giampietro M. What is wrong with evidence based policy, and how can it be improved? *Futures*. №91 (2017). 62–71 p.
8. Commission on Evidence-Based Policymaking (CEP). URL: <https://www.cep.gov/about.html>.
9. CEP Final Report: The Promise of Evidence-Based Policymaking. URL: <https://www.cep.gov/cep-final-report.html>.
10. Group of Chief Scientific Advisors URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors_en
11. Campbell S., Benita S., Coates E., Davies P., Penn G. Analysis for policy: evidence-based policy in practice. URL: https://issuu.com/cecicastillod/docs/pu256_160407.
12. Sutcliffe S., Court J. Evidence-Based Policymaking: What is it? How does it work? What relevance for developing countries? URL: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3683.pdf>.
13. Moseley, A and Tierney, S () 'Evidence-based practice in the real world' *Evidence and Policy. A Journal of Research, Debate and Practice*, 2004. Vol. 1. №1. pp.113-120.
14. Cartwright N., Hardie J. Evidence-Based Policy: A Practical Guide to Doing It Better. Oxford: Oxford University Press, 2012. 196 p.
15. Концепція розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17105>
16. Філіппова В.Д. Доказова державна політика в галузі педагогічної освіти як інструмент раціональних та обґрунтованих державних рішень. *Правові засади організації та здійснення публічної влади* : збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 28 лютого – 2 березня 2020 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2020. С. 280-282.
17. Сидорова А. А. Доказательная образовательная политика: методологические основы. *Государственное управление*. Электронный вестник, 2016. №. 57. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dokazatel'naya-obrazovatel'naya-politika-metodologicheskie-osnovy/viewer>.

References

1. Marchi G. De, Lucertini G., Tsoukias A. From Evidence-Based Policy Making to Policy Analytics. 2012. In: *Working Papers*. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00875488/document>.
2. Voloshynskaya A.A., Komarov V.M. Dokazatel'naya gosudarstvennaya polityka. RANKhyHS pry Prezydente Rosсыyskoy Federatsyy. URL: <http://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/rnp/ppaper/mak2.pdf>.
3. Doslidzhennya derzhavnykh polityk: metodolohiya, protsedury ta yevropeys'ki praktyky : monohrafiya; za zah. red. L. V. Honyukovoyi, V. M. Kozakova. Kyyiv : NADU, 2018. 400 s.
4. European Commission, Directorate-General for Research. Scientific evidence for policy-making, 2008.
5. ESRC UK Centre for Evidence Based Policy <https://www.researchcatalogue.esrc.ac.uk/grants/H141251005/read>.
6. Sophie Sutcliffe and Julius Court. Evidence-Based Policymaking: What is it? How does it work? What relevance for developing countries? 2005.
7. Saltelli A., Giampietro M. What is wrong with evidence based policy, and how can it be improved? *Futures*. №91 (2017). 62–71 p.
8. Commission on Evidence-Based Policymaking (CEP). URL: <https://www.cep.gov/about.html>.

9. CEP Final Report: The Promise of Evidence-Based Policymaking. URL: <https://www.cep.gov/cep-final-report.html>.
10. Group of Chief Scientific Advisors URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors_en
11. Campbell S., Benita S., Coates E., Davies P., Penn G. Analysis for policy: evidence-based policy in practice. URL: https://issuu.com/cecicastillod/docs/pu256_160407.
12. Sutcliffe S., Court J. Evidence-Based Policymaking: What is it? How does it work? What relevance for developing countries? URL: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3683.pdf>.
13. Moseley, A and Tierney, S () 'Evidence-based practice in the real world" Evidence and Policy. A Journal of Research, Debate and Practice, 2004.Vol. 1. №1. pp.113-120.
14. Cartwright N., Hardie J. Evidence-Based Policy: A Practical Guide to Doing It Better. Oxford: Oxford University Press, 2012. 196 r.
15. Kontsepsiya rozvytku pedahohichnoyi osvity : Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 776 vid 16.07.2018 r. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17105>
16. Filippova V.D. Dokazova derzhavna polityka v haluzi pedahohichnoyi osvity yak instrument ratsionalnykh ta obgruntovanykh derzhavnykh rishen. Pravovi zasady orhanizatsiyi ta zdiysnennya publichnoyi vlady : zbirnyk tez III Vseukrayinskoyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi (m. Khmelnytskyy, 28 lyutoho – 2 bereznya 2020 roku). Khmelnytskyy : Khmelnytskyy universytet upravlinnya ta prava, 2020. pp. 280-282.
17. Sydorova A. A. Dokazatel'naya obrazovatel'naya polytyka: metodolohicheskiye osnovy. Hosudarstvennoe upravlenye. Élektronnyy vestnyk, 2016. №. 57. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dokazatel'naya-obrazovatel'naya-politika-metodologicheskije-osnovy/viewer>.